

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel

VIHREÄ ELVYTYS JA ILMASTOTOIEN
EDISTÄMINEN OIKEUDENMUKAISEN
SIIRTYMÄN NÄKÖKULMASTA

Markku Ollikainen

Suomen Ilmastopaneelin puheenjohtaja

Oikeudenmukainen siirtymä

- Haasteena on talouden fundamentaalinen rakennemuutos, siirtymä irti fossiilitaloudesta
- Siirtymän oikeudenmukaisuus: rakennemuutos toteutetaan reilulla tavalla niin, että alueet, teollisuusalat tai ihmisryhmät eivät jää jälkeen sosioekonomisesta kehityksestä
- EU:n rahoitus: oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi (JTM)
 - Tarjoaa jäsenmaille vähintään €150 MRD vuosille 2021-2027
 - Suomen saanee JTM-rahoitusta 165-380 M€ (kaikkiaan 3.2 mrd)
- **Vihreä elvytys**: finanssipolitiikkaa, joka lisää työllisyyttä (ja kansantuloa) ja vähentää yhtä aikaa päästöjä.
 - Jouduttaako oikeudenmukaista siirtymää?

Viisi vihreää elvytyspakettia

Paketti 1. Rakennusten energiatehokkuusremontit

- Julkisten rakennusten energiatehokkuus ja sähkölämmitteiset kotitaloudet - lämmitystä optimoiva automaatio

Paketti 2. Rakennusten lämmitystaparemontit

- Öljylämmitteiset rakennukset muutetaan lämpöpumppulämmitteisiksi

Paketti 3. Sähkölatausasemat

- Kasvatetaan nykyisiä sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin tukiohjelmia

Paketti 4. Raitiotieinvestoinnit

- Tuketaan pikaraitiotiehankkeita suunnitteilla olevissa kohteissa samassa suhteessa kuin Tampereen pikaraitiotietä

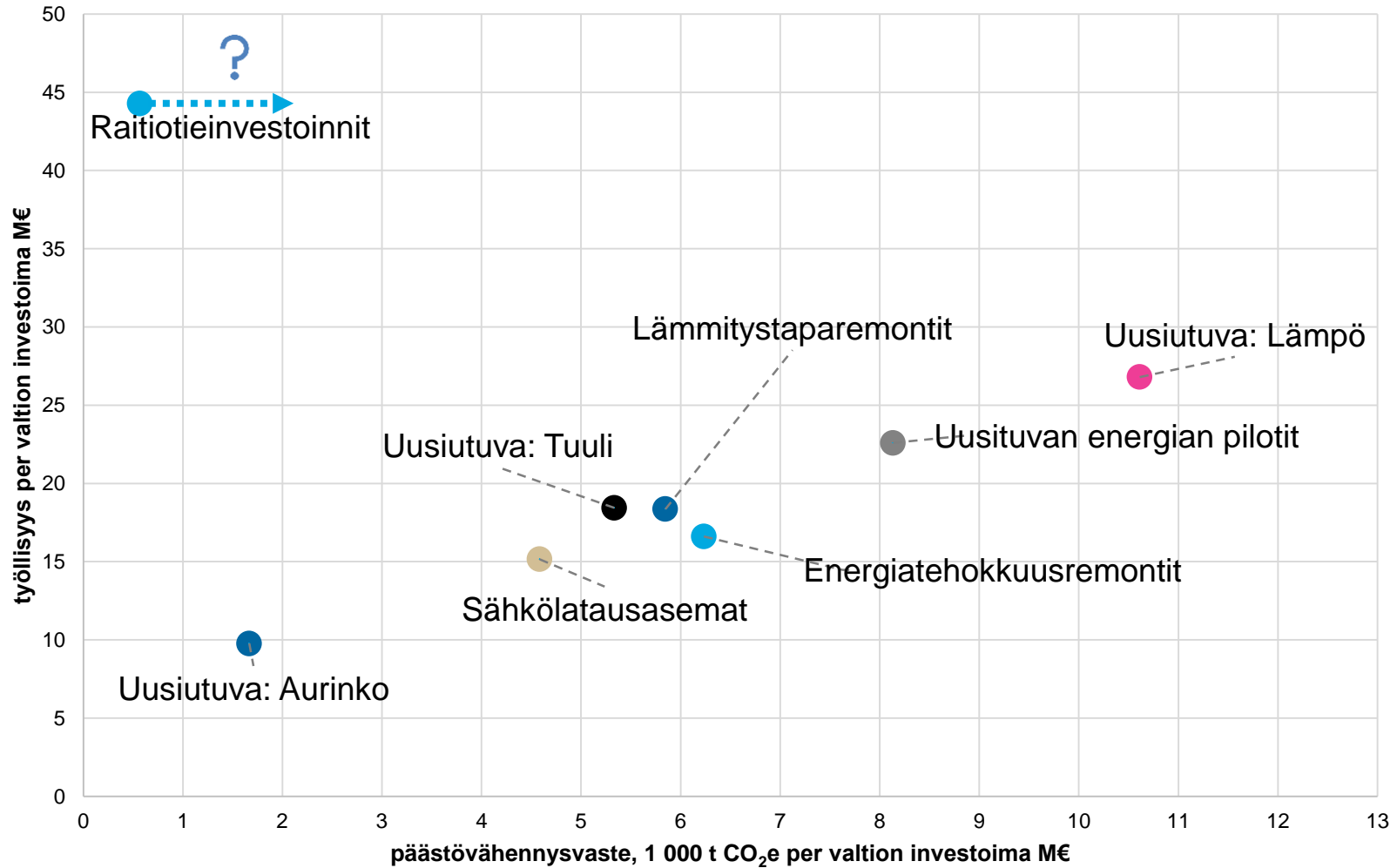
Paketti 5. Uusiutuvan energian tarjouskilpailu

- Teknologiat merituulivoima, syvälämpö teolliset, aurinkovoimalat

Paketti 6. Sähköverkkoinvestoinnit

- Nopeutetaan kantaverkon ja maaseudun jakeluverkon vahvistamista Fingridin valmiiden suunnitelmien mukaisesti.

Elvytyspakettien suhteellinen tehokkuus

Oikeudenmukaisuus: merkityksiä

- Resurssien jakaminen eli tulonjaollinen oikeudenmukaisuus (talousvaikutukset)
- Menettelytapoihin ja päätöksentekotapoihin liitetty oikeudenmukaisuus (demokratia, osallistuminen)
- Erilaisten tarpeiden, kulttuurien ja näkökulmien tunnustamiseen liittyvä oikeudenmukaisuus (hyväksyntä)
- Toteutuneiden epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseen liittyvä oikeudenmukaisuus (politiikka)

Taloustiede: tulonjako versus tehokkuus

Hyvinvointiteorian toinen peruslause: haluttu resurssien allokatio voidaan saavuttaa kilpailutaloudessa jakamalla alkuvarannot (tulot) soveliaasti uudelleen

Tinbergenin sääntö: yhteiskunnalla tulee olla vähintään yhtä monta instrumenttia kuin on tavoitetta.

Oikeudenmukaisen siirtymä

1. Poliitiikan suunnittelussa tulonjako- ja tehokkuustavoitteet voidaan erottaa toisistaan, mutta politiikan on edistettävä kumpaankin tavoitetta.
2. Ei ole perusteita lieventää ilmastotavoitteita tulonjaon vuoksi.
3. Tulonjaollisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen kannattaa käyttää siihen parhaiten soveltuvia instrumentteja.

Elvytys ja oikeudenmukaisuus

- Velkaelvytys
 - Mahdollistaa positiivisten kannustimien luomisen työllisyys- ja ilmastotavoitteen edistämiseen investointien kautta
 - Talouden tasapainottaminen haaste tulee vastaan myöhemmin
- Oikeudenmukaisuus
 - Investointituet vähentävät siirtymän aiheuttamia kustannuksia
 - Esimerkiksi lämmitystaparemonttien tukeminen nostaa samalla kiinteistöjen arvoa ja energiatehokkuusremontit laskevat kotitalouksien energiakustannuksia
 - Turve syrjäytyy – reaalisia tulon menetyksiä

Elvytys ja turpeen käytön hallittu vähentäminen

- Turve: oikeudenmukaisuus ja sosiaalinen hyväksyttävyys
 - Hallituksen linjaus: turpeen käytön vähintään puolittaminen vuoteen 2030 mennessä
- Avainkysymykset: millä energialähteellä korvata turvetta ja millä keinoin ohjata sen käytön vähentämistä
- Syvälämpö elvytyskeinona edistää oikeudenmukaista siirtymää
 - Luo teknologisia edellytyksiä turpeen korvaamiseen
 - Synnyttää pidemmällä aikavälillä uutta osaamista – kenties jopa osaamiseen liittyvää uutta alueellista identiteettiä

Tulonjaon korjaaminen

- Työpaikkoja uhkaa kadota, joten toimiin tulonjaon korjaamiseksi on ryhdyttävä
 - Rahoitusta EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta
- Alan koneyrittäjät:
 - Turpeenottoaikat: ennallistaminen; muu tuotanto (ruokohelpi)
 - Vajaatuottoisiksi jääneiden suometsien ennallistamiseen.
- Turpeenottoalueiden omistajat menettävät luonnonvaratuloa turpeesta
 - Heille tulonmenetyks tulisi korvata

Johtopäätökset

- Suomen elvytystoimiin on rakennettavissa vahva vihreä elvytyspaketti, joka lisää työllisyyttä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä
- Elvytyspakettien toimilla voidaan edistää siirtymää avainaloilla oikeudenmukaisesti:
 - Kivihiilen ja turpeen käytön vähentämistä (tulonjakotoimet),
 - Öljylämmityksen lopettamista (kiinteistöjen arvo)
 - Sähköisen henkilöautoliikenteen kehitystä (saatavuus)